

**“ESTUDI SOBRE EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC RURAL A CerdANYOLA.
LES MASIES”**

Albert Sola i Gil

**Treball de Recerca per al
“Màster en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic”
Universitat Autònoma de Barcelona**

Tutora: Maria Garganté Llanes

Cerdanyola del Vallès, de setembre de 2010 a juliol de 2011

ÍNDIX GENERAL

Introducció	5
--------------------	----------

Part I: *El context històric i teòric de la masia catalana*

1.El context històric de la vida pagesa. <i>Villae</i> , masos i masies	
1.1 El funcionament en el món antic	8
1.2 El pas al sistema feudal	9
1.3 L'aparició dels masos	10
1.4 El pas a una situació de privilegi. El sorgiment de la “masia”	12
1.5 L'ascens social definitiu: de pagesos a hisendats	15
2.El context immediat: la història de Cerdanyola	17
3.L'Estudi de la masia	20
<i>Quadre sinòptic sobre els principals treballs sobre la masia catalana</i>	28
4. L'estudi de la masia a Cerdanyola	29

Part II: *Les masies a Cerdanyola*

5. Inventari descriptiu de les masies de Cerdanyola	32
<i>Llistat i situació</i>	34
A. El pla de Cerdanyola	36
B. La vall Moranta	47
C. La riera de Sant Cugat o riu Major	51
D. La serra de Galliners	57
E. A l'entorn del torrent de Valldaura	61
F. El terme de les Feixes	67
6. Una proposta de classificació	77
<i>Quadre resum “Les masies de Cerdanyola”</i>	83

Part III: Què ens expliquen les masies de Cerdanyola?

7. Els elements de l'arquitectura de la masia	
7.1 El conjunt	85
7.2 La orientació	87
7.3 El sistema constructiu	88
7.4 El problema del carener	91
7.5 La façana	94
7.6 La distribució interior i altres detalls	99
<i>La masia i els tractats històrics</i>	103
8. Els canvis en l'arquitectura de la masia: una mostra de la seva consolidació	109
9. Un apèndix de l'arquitectura de la masia: les cases d'estiueig noucentistes	112

Epíleg	114
---------------	-----

Bibliografia

Bibliografia general sobre la masia	119
Bibliografia de la masia sobre indrets concrets	120
Bibliografia específica de Cerdanyola	121
Altra bibliografia consultada	121
Webgrafia	122

Annexos

1. Glossari	124
2. Geografia de Cerdanyola	129
3. Algunes fitxes de recull de dades	130
4. El problema del carener. Explicació gràfica	138
5. “ <i>De las casas de campo</i> ”. Capítol del Tercer Quinzenari de Josep Renart	140
6. Entrevista a Joan Curós	144

<i>Procedència de les fotografies i il·lustracions</i>	147
--	-----

Introducció

Situada a la perifèria de la ciutat de Barcelona, i malgrat la imatge terciària i industrial que pugui tenir, Cerdanyola del Vallès conserva encara avui nombrosos edificis representants del seu passat agrícola i rural. Un passat rural que s'organitzava, a Cerdanyola i a la Catalunya Vella, a través dels masos, nom aparegut a partir del segle X per a denominar el tros de terra que el senyor feudal assignava a una família pagesa; així, el “mas” era una unitat de producció agrícola que incloïa també un habitatge, el qual albergava a aquesta família, al bestiar que posseïen, i a d'altres espais necessaris per als treballs relacionats amb el camp.

A partir del segle XV i durant l'època moderna, aquest edifici central prengué un tipus arquitectònic concret, avui ben present a l'imaginari col·lectiu, que coneixem indistintament com a mas o masia, nom, aquest darrer, més literari¹. L'arquitectura de la masia, invariable al llarg del temps, però alhora permeable en alguns dels seus elements als diversos estils artístics que s'han anat succeïnt, prengué un valor simbòlic per a les famílies pageses, que volien, d'una banda, deixar constància de la permanència del seu llinatge, i de l'altra, reflectir a les seves cases la puixança econòmica que anaven adquirint. Des dels inicis del segle XX també es posà de rellevància, d'una manera sovint molt idealitzada, la seva especificitat catalana.

D'aquesta manera, i essent testimoni d'un temps passat, la masia ha esdevingut un patrimoni col·lectiu objecte de ser estudiat, catalogat i preservat. I a Cerdanyola el primer que ho féu va ser l'historiador Jaume Mimó als anys quaranta, encara que als estudis de la masia en general aquesta ciutat sempre ha passat desapercebuda. Actualment, un altre historiador local, Miquel Sànchez, s'ha dedicat a estudiar les nissagues pairals cerdanyolenques, a la vegada que un bon nombre de masies s'inclouen en el catàleg de patrimoni de l'Ajuntament.

Prenent, doncs, el límit territorial del terme municipal de Cerdanyola, aquest treball de recerca es proposa estudiar l'arquitectura de la masia a partir dels exemples locals. Alguns, avui reformats i transformats en equipaments públics i prou coneguts; la gran majoria, passant desapercebuts rere nous usos o edificacions modernes. I molts d'altres, ja desapareguts anys enrere o ben recentment, però encara recordats per testimonis materials o pels qui els van viure.

Amb aquest punt de partida, aquest estudi es planteja tres objectius generals que es corresponen amb els tres grans apartats en què es divideix el text:

-Primerament, posar de rellevància l'arquitectura de les masies a Cerdanyola, a on tot i ser abundant resta molt amagada. Així, en primer lloc cal situar aquesta ciutat en un context històric i

¹ En aquest treball es prendrà la paraula “mas” per referir-se al conjunt de la unitat productiva agrícola, i “masia” per referir-se a l'edifici objecte d'estudi.

si vols seguir llegint contacta amb albertsolaigil@hotmail.com